

ปีที่ 5 ฉบับที่ 34 : 16 สิงหาคม 2545 <http://epid.moph.go.th/>

วิทยาลัยการสาธารณสุข
 “ศูนย์ความเชี่ยวชาญระดับสากล ในด้านงานระบาดวิทยา ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายใน
 และนานาชาติ สร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญา ป้องกันโรค ภัย และส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน”

สัปดาห์ที่ 34 ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2545

ส่งรายงานข้อมูลเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาเร่งด่วน

ทันตามกำหนดเวลา จำนวน 64 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 84.21

ก๊าวทันโรค

การระบาดของโรค Tularemia ใน Prairie dogs

ในรัฐ Texas ประเทศสหรัฐอเมริกา

นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
 ที่ปรึกษากองระบาดวิทยา
 นางสาวมยุรี เปาประดิษฐ์
 กองระบาดวิทยา

จากข่าวการระบาดของโรคที่แปลกใหม่ ไม่ค่อยคุ้นหู
 กับวงการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศไทยมากนัก คือ
 โรค West Nile Encephalitis ในประเทศ
 สหรัฐอเมริกา, Legionnaires ในประเทศอังกฤษ และ
 Tularemia ในประเทศสหรัฐอเมริกา ทางกอง
 บรรณาธิการเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาเร่งด่วน ได้เคย
 นำเสนอความรู้เรื่อง West Nile Encephalitis ใน
 ประเทศสหรัฐอเมริกาและโรค Legionnaires ใน
 ประเทศอังกฤษไปแล้ว ฉบับนี้จึงใคร่ขอนำเรื่อง โรค
 Tularemia มาเสนอไว้เพื่อเป็นความรู้พื่อเป็นสังเขป

จากการเฝ้าระวังโรคติดต่อที่เป็นปัญหาใหม่โดยการติดตามข่าวทาง Pro MED-mail ในช่วง 3
 สัปดาห์ที่ผ่านมา พบว่ามีการระบาดของโรค Tularemia ใน Prairie dogs (เป็นสัตว์ป่าที่เลี้ยงลูกด้วย
 นม รูปร่างคล้ายหนูตัวโตๆ ลำตัวยาวคล้ายพังพอน เท้าได้ มีเสียงคล้ายสุนัข) ในรัฐ Texas ประเทศ
 สหรัฐอเมริกา นักระบาดวิทยาและเจ้าหน้าที่ CDC ของ Texas ออกไปสอบสวนแล้ว พบว่า Prairie

สารบัญ

★ ก๊าวทันโรค 538

- การระบาดของโรค Tularemia ใน
 Prairie dogs ในรัฐ Texas ประเทศ
 สหรัฐอเมริกา

- สถานการณ์โรคไข้เลือดออก 539

★ ข้อมูลรายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังโรค
 ทางระบาดวิทยาเร่งด่วน

สัปดาห์ที่ 34 (18 - 24 สิงหาคม 2545) 541

★ แผนภูมิโรคไข้เลือดออก 547

★ สรุปข่าวการระบาด
 (วันที่ 19 -- 25 สิงหาคม 2545) 549

★ บันทึกท้ายบท 552

.....

ทุกรายงานมีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวัง
 และการควบคุมป้องกันโรค
 โปรดช่วยกันตรวจสอบ จำนวนและความถูกต้อง
 และส่งให้ทันตามกำหนดเวลา

.....

โปรดส่งรายงานให้กองระบาดวิทยา
 ภายในเช้าวันอังคาร

dogs ที่นำมาเลี้ยงไว้เพื่อขายต่อ ตายโดยกระทันหัน ประมาณ 250 ตัว จาก 3,600 ตัว จึงได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ พบว่าเกิดจากการติดเชื้อ Bacteria ชื่อ *Francisella tularensis* (ทำให้เกิดโรค Tularemia) เจ้าหน้าที่ดังกล่าวยังทราบอีกว่าในระยะ 2 เดือนที่ผ่านมา พ่อค้าสัตว์เลี้ยงดังกล่าวได้ส่ง Prairie dogs ที่สงสัยว่าจะติดเชื้อนี้เป็นร้อยๆ ตัว ไปยังหลายรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเชค เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม สเปน อิตาลี และประเทศไทย เกรกว่าจะทำให้เกิดการระบาดของโรคนี้ในคนด้วย ขณะนี้เขาได้ประสานงานกับ WHO และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในยุโรปแล้ว

โรค Tularemia หรือโรคไข้กระต่าย (Rabbit Fever) เป็นโรคติดต่อจากสัตว์ถึงคน ที่มีอันตรายสูงโรคหนึ่ง ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2545 จนถึงขณะนี้ พบว่ามีรายงานผู้ป่วยมากกว่า 200 ราย ในประเทศสหรัฐอเมริกา โรคนี้เกิดจากเชื้อ Bacteria ชื่อ *Francisella tularensis* มีรังโรคอยู่ในสัตว์ป่าที่เลี้ยงลูกด้วยนมกว่า 100 ชนิด เช่น กระต่าย หนู กระรอก กวาง และสามารถติดต่อยังสัตว์เลี้ยงจำพวกวัว ควาย แกะ และแมว ได้ โดยมีเห็บ เหลือบ หรือยุง เป็นพาหะ โรคนี้ติดต่อยังคนโดยถูกแมลงพาหะ ที่กัดเลือดสัตว์ที่ติดเชื้อนี้กัด หรือติดโดยสัมผัสกับสารคัดหลั่ง (Secretion) ของสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคนี้ เข้าทางบาดแผล หรือรอยถลอก ชีตข่วน หรือถูกสัตว์ป่วยกัดโดยตรง ระยะฟักตัวของโรค 1-14 วัน แต่ทั่วๆ ไป 3-5 วัน อาการของโรค มักจะพบว่ามีไข้สูงทันทีทันใด หนาวสั่น ปวดศีรษะและกล้ามเนื้อมีอาการอ่อนแรง รู้สึก อึดอัด ไม่สบาย ในช่องอก และไอแห้งๆ อาจตายจากอาการโลหิตเป็นพิษ ม้ามโต ตับโต ปอดบวม อัตราป่วยตายอาจสูง ถึงร้อยละ 35 โรคนี้อาจเกิดเฉพาะที่เป็นแผลตามผิวหนัง ต่อมน้ำเหลืองบวมโตบริเวณที่รับเชื้อ

โรคนี้สามารถใช้เป็นอาวุธชีวภาพที่จัดอยู่ในกลุ่ม A เพราะมีความรุนแรงสูงและติดต่อทาง Aerosol ได้ แต่เป็นโรคที่รักษาได้ไม่ยากนัก โดยการให้ยาปฏิชีวนะจำพวก Streptomycin, Gentamycin หรือ Doxycycline อย่างไรก็ดีเพื่อความไม่ประมาท จึงสมควรที่จะต้องดำเนินการเฝ้าระวังติดตามต่อไป เพราะโรคนี้ไม่เคยมีการรายงานในประเทศไทยมาก่อน

สถานการณ์โรคไข้เลือดออก

ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม - 24 สิงหาคม 2545 กองระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก (DF + DHF + DSS) รวม 74,581 ราย อัตราป่วย 119.70 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มจากสัปดาห์ก่อน 3,411 ราย อัตราป่วยเพิ่มขึ้น 5.48 ต่อประชากรแสนคน ตาย 120 ราย อัตราป่วยตาย ร้อยละ 0.16 เพิ่มจากสัปดาห์ก่อน 14 ราย อัตราป่วยตายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.01

สัดส่วนผู้ป่วยไข้เด็งกี (DF) ร้อยละ 27.90 ไข้เลือดออก (DHF) ร้อยละ 69.55 และไข้เลือดออก ช็อค (DSS) ร้อยละ 2.55 ผู้ป่วยไข้เลือดออกช็อค มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราป่วยตายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.01

จังหวัดที่มีอัตราป่วยเกิน 200 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 11 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 14.47
จังหวัดที่มีอัตราป่วยระหว่าง 100 - 200 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 27 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 35.52
จังหวัดที่มีอัตราป่วยระหว่าง 50 - 100 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 24 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 31.57

จังหวัดที่มีอัตราป่วย ต่ำกว่า 50 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 14 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 18.44

กรุงเทพมหานคร	อัตราป่วย 96.33 ต่อประชากรแสนคน
ภาคกลาง	เขต 1, 2, 3 และ 4 อัตราป่วย 88.84, 44.33, 153.83 และ 95.11 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เขต 5, 6 และ 7 อัตราป่วย 120.05, 129.82 และ 78.55 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคเหนือ	เขต 8, 9 และ 10 อัตราป่วย 109.46, 132.36 และ 34.25 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคใต้	เขต 11 และ 12 มีอัตราป่วย 281.65 และ 208.16 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

คาดว่า เดือนสิงหาคม 2545 จะเป็นเดือนที่มียอดผู้ป่วยสูงสุด

สรุปข่าวการระบาดระหว่างวันที่ 19 – 25 สิงหาคม 2545

โดย นพ. ธนิต เสริมแก้ว

พ.ญ. วรรณฯ หาญเชาว์วรกุล

กองระบาดวิทยา

รายงานการเกิดโรค/การระบาดใหม่

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Severe diarrhea จ. ระยอง	สสจ. ระยอง 23 ส.ค. 45	มีรายงานผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ต้นปี 31 ราย ตาย 1 ราย ทุกรายตรวจพบเชื้อ <i>Eltor Inaba</i> ในรอบสัปดาห์นี้ มีผู้ป่วยใหม่ 5 ราย (ในช่วงวันที่ 11 - 22 ส.ค. 45) ทุกรายตรวจพบเชื้อ <i>Eltor Inaba</i> อยู่ใน อ.เมือง แต่ต่างพื้นที่กัน ในผู้ป่วย 5 ราย มี 1 ราย (ผู้ชาย อายุ 49 ปี เริ่มป่วย 15 ส.ค. 45) ทำงานในแคมป์ก่อสร้าง จังหวัดได้ทำ active case finding เพิ่มเติม (ทั้งหมด 81 ราย) ขณะนี้กำลังรอผล rectal swab culture ผู้ป่วยรายสุดท้าย (OPD case) เป็นผู้ชาย อายุ 38 ปี เริ่มป่วย 20 ส.ค. 45 เป็นชาวเขมร ทำงานบนเรือประมง (คนละลำกับที่เกิดก่อนหน้านี้) สสจ. ระยอง ได้ดำเนินการควบคุมป้องกันโรค โดยการส่งทีมเคลื่อนที่เร็วออกสอบสวนโรค มีการทำ RSC ในผู้สัมผัสโรค (ประมาณ 20 ราย) ทำลายเชื้อโดยใช้ Lysol ฉายยา Doxycycline 3 cap. stat ในกลุ่มผู้สัมผัส และฉายยา Tetracycline 2X4 3 วัน ในกลุ่มที่มีอาการท้องเสีย (4 ราย) สาเหตุของการระบาดสืบเนื่องมาจากการรับประทาน อาหารดิบเช่น กุ้งฝอย,เคย,ปู,ปลา ขณะนี้ทาง สสจ.ระยอง มีการประสานกับศูนย์สาธารณสุขเทศบาล เพื่อเฝ้าระวังโรคในชาวประมงบนเรืออย่างใกล้ชิด และมีการประสานไปยังนายกสมาคมประมงเพื่อหามาตรการไม่ให้เกิดโรคเพิ่ม และออกประชาสัมพันธ์เชิงรุก	ติดตามสถานการณ์

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Leptospirosis จ. หนองบัวลำภู	สสจ. หนองบัวลำภู 20 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 191 ราย มี 21 ราย ที่ confirm lab และไม่มีผู้ป่วยตายในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 11 ราย รอ confirm lab ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายเป็นรายอำเภอ 6 อำเภอ ะละ 2 - 6 ราย แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแง่การระบาดโรค	ติดตามสถานการณ์
Leptospirosis จ. ร้อยเอ็ด	สสจ.ร้อยเอ็ด 21 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 182 ราย (confirm case 175 ราย, suspected cases 7 ราย) ตาย 2 ราย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 10 ราย ผล lab positive 9 ราย และรอ confirm lab 1 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแง่การระบาดโรค	ติดตามสถานการณ์
Leptospirosis จ. ศรีสะเกษ	สสจ.ศรีสะเกษ	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 144 ราย ตาย 1 รายในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 13 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแง่การระบาดโรค	ติดตามสถานการณ์
DHF จ. สงขลา	สสจ.สงขลา 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,843 ราย ตาย 2 ราย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 35 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย จากการสอบถามกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า serotype ที่พบบ่อยคือ Dengue-1 พบรองลงไป คือ Dengue-3 (ซึ่งมี pattern เดียวกับปี 2543 - 2544 แต่มีแนวโน้มว่า Dengue-3 จะเพิ่มขึ้นในปี 2545)	ติดตามสถานการณ์

DHF จ. สุราษฎร์ธานี	สสจ. สุราษฎร์ธานี 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,798 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วย รายใหม่ 30 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย (ไม่มีการ ตรวจ Serotype)	ติดตามสถานการณ์
------------------------	------------------------------------	--	-----------------

โรค/สถานที่เกิด โรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
DHF จ. สุราษฎร์ธานี	สสจ. สุราษฎร์ธานี 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,798 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วย รายใหม่ 30 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย (ไม่มีการ ตรวจ Serotype)	ติดตามสถานการณ์
Meningococ cal meningitis จ. กาญจนบุรี	สสจ. กาญจนบุรี 23 ส.ค. 45	ผู้ป่วยใหม่ 1 ราย เป็นเด็กชาย ไทย อายุ 6 เดือน อาศัยอยู่ ตำบลธงชัย อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มป่วยวันที่ 21 ส.ค.45 ด้วยอาการไข้ และมีจำเริญขึ้นตาม ตัว ขณะนี้รับการรักษาที่ รพ.พหลพล พยุหเสนา แพทย์ให้การวินิจฉัยตามอาการ ขณะนี้รอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ประวัติการคลอด มารดาคลอดที่จังหวัดชลบุรี และอาศัยอยู่กับมารดา 3 เดือน ต่อจากนั้นมา ฝากเลี้ยงที่บ้านญาติที่ตำบลธงชัย อำเภอทองผา ภูมิ บ้านดังกล่าว อาศัยอยู่ 5 คน และเลี้ยง นกแก้ว 1 ตัว มานาน 8 เดือน ขณะนี้ จังหวัดได้ทำการสอบสวนโรค โดยการทำ nasopharyngeal swab ใน contact cases 20 ราย และจ่ายยา Rifampicin	ติดตามสถานการณ์

ข้อมูลเพิ่มเติมรายงานการเกิดโรค/การระบาดต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน

โรค/สถานที่เกิด โรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
R/O	สสจ. ปัตตานี	สืบเนื่องจากรายงานผู้ป่วยอายุ 3 ปี 1 ราย	จบการติดตาม

Diphtheria จ. ปัตตานี	23 ส.ค.45	จากการค้นหาผู้สัมผัส 11 ราย ไม่พบเชื้อ ได้ทำ throat swab culture ครั้งที่ 2 ในผู้ป่วยไม่พบเชื้อ	
--------------------------	-----------	---	--

บันทึกท้ายบท

ในระยะเดือนสองเดือนที่ผ่านมา ถ้าท่านติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์ หรือข่าวทางโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอ ท่านจะพบว่า ปีนี้มีอุบัติภัยทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงสูงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น ไฟไหม้ป่าที่กินพื้นที่อย่างกว้างขวางในประเทศสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย ภูเขาไฟระเบิดในอินโดนีเซีย แผ่นดินถล่มในบังคลาเทศ น้ำท่วมใหญ่ในหลายประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย เช่น รัสเซีย สาธารณรัฐเช็ก สโลวาเกีย เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินแก่ประเทศดังกล่าวอย่างมากมายมหาศาล ประเทศไทยเองขณะนี้ก็มีน้ำท่วมเกิดขึ้นแล้วใน 39 จังหวัด ซึ่งส่วนมากจะอยู่ทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอีก 2 – 3 จังหวัดในภาคกลาง ส่วนภาคใต้ ขณะนี้ยังไม่ถึงช่วงที่มีฝนตกหนัก จึงยังไม่มีรายงานน้ำท่วม

กองระบาดวิทยา ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเฝ้าระวังโรคของประเทศ ใคร่เสนอให้จังหวัดที่มีน้ำท่วม ติดตามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันภัยและโรคที่มักจะเกิดในระหว่างและ/หรือหลังน้ำท่วม เช่น ุงพิษกัด ตะขาบกัด แมงป่องต่อย ไฟฟ้าช็อต จมน้ำตาย โรคน้ำกัดเท้า อุจจาระร่วง อุจจาระร่วงอย่างแรง อาหารเป็นพิษ เลปโตสไปโรซิส ไข้เลือดออก และปอดบวม เป็นต้น

สำหรับสถานการณ์โรคในเครือข่ายการเฝ้าระวังเร่งด่วนในสัปดาห์นี้ เมื่อเทียบกับสัปดาห์เดียวกันของปีที่แล้วพบว่า ลดลงเกือบทุกโรค ยกเว้นไข้เลือดออก ที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (695 ราย ในปีที่แล้ว เป็น 1,065 ราย) ซึ่งก็จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

คณะที่ปรึกษา	นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศรี
บรรณาธิการที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร นายองอาจ เจริญสุข
บรรณาธิการประจำฉบับ	นายแพทย์สุริยะ คูหะรัตน์ นางสาวมยุรี เปาประดิษฐ์ นางลดารัตน์ ผาดินาวิน สัตวแพทย์หญิงเสาวพัตร อ้นจ้อย
บรรณาธิการผู้ช่วย/ฝ่ายผลิต	นางกาญจณีย์ ตำนาคแก้ว
งานข้อมูล	นางสาวเพ็ญศรี จิตรนารถย์ นางลัดดา ลิขิตยั้งวรา นางอนงค์ แสงจันทร์ทิพย์ นายประเวศน์ แยมชื่น
งานพิสูจน์อักษร	นางพงษ์ศิริ วัฒนาสุรศักดิ์ นางกาญจณีย์ ตำนาคแก้ว นางสาวลิลักษณ์ รังษีวงศ์ นางสาวสิรินทรา พุตระกูล นายสุเทพ อุทัยฉาย
งานพิมพ์	นางสาวกฤตติกา นต์ มาท่อม
ออกแบบปกและจัดทำรูปเล่ม	นายถนอมยา พุกกะนันท์ นายประมวล ทุมพงษ์
งานสมาชิกและการจัดส่ง	นางสาววรรณศิริ พรหมโชติชัย นางนงลักษณ์ อยู่ดี นายสวัสดิ์ สว่างชม